

1991

KABINET 1917

K A B I N E T 1 9 1 7

Uitvaartdienst van Lenin

STICHTING NOMADE

Ab Gietelink

In weemoed, maar gesterkt in ons wereldbeeld nemen wij met tegenzin afscheid van,
Onze Voorganger, Revolutionair en Kameraad

VLADIMIR ILJITSJ OELJANOV

Genaamd Lenin,

Oprichter en leider van de CPSU
Stichter van de Sovjetstaat

* Oeljanovsk, 10 (22) April 1870

† Gorki, 21 Januari 1924

† Amsterdam, 20 t/m 30 November 1991

AMSTERDAM,
Ab Gietelink, Stichter en beheerder van "Kabinet 1917"
Hans Daalder, Toegewijde kameraad

Na decennia van moeizame worsteling willen wij zijn lichaam een laatste rustplaats gunnen. Zijn leven was voor ons een inspirerend voorbeeld.

Zijn lichaam ligt opgebaard in het "KABINET 1917"

KABINET 1917

is te bezoeken van Woensdag 20 November t/m Zaterdag 30 November om 21.00 uur in Theater Frascati, Nes 63, Amsterdam, (Behalve Zondag en Maandag).
Kaarten te reserveren op 020-6266866.

De plechtigheid zal het leven van Oeljanov en de door hem geleide revolutie opnieuw in herinnering roepen.

De stichting Nomade heeft ter nagedachtenis van Oeljanov een steunfonds in het leven geroepen om zijn werk te stimuleren, zijn gedachtegoed te verspreiden en zijn inspirerende idee levend te houden.

Bezoekenden verzoeken wij dringend om een contributie aan het steunfonds. In de vrijzinnige geest van kameraad Lenin heten wij ook andersdenkenden welkom voor het bewijzen van de laatste eer aan Oeljanov.

Er is gelegenheid tot het leggen van bloemen en andere eerbewijzen. Toespraken, mits in overleg, worden op prijs gesteld.

"Proletariërs aller landen gaat uw eigen weg"

Uitvaartdienst, Stichting Nomade, Postbus 10677, 1001 ER Amsterdam, tel. 020-6237971.

In weemoed, maar gesterkt in ons wereldbeeld nemen wij met tegenzin afscheid van,
Onze Voorganger, Revolutionair en Kameraad

VLADIMIR ILJITSJ OELJANOV

Genaamd Lenin,

Oprichter en leider van de CPSU

Stichter van de Sovjetstaat

*Oeljanovsk, 10 (22) April 1870 - +Gorki, 21 Januari 1924

K A B I N E T 1 9 1 7

Uitvaartdienst van Lenin

AMSTERDAM

AB GIETELINK, UITVAARTLEIDER

HANS DAALDER, TOEGEWIJDE KAMERAAD

FRANK OORTHUYS, TOEGEWIJDE KAMERAAD

Na decennia van moeizame worsteling willen wij zijn lichaam een laatste rustplaats gunnen.

Zijn leven was voor ons een inspirerend voorbeeld.

Het lichaam van Lenin zal najaar 1992 nog in enkele steden in Nederland opgebaard worden,

alvorens verder door Europa te reizen.

LEEWARDEN, Theater Romijn, Donderdag 8 Oktober, 20.30

LEEWARDEN, Theater Romijn, Vrijdag 9 Oktober, 20.30

ALMELO, Hof 88 Zaterdag, 31 Oktober 20.15

UTRECHT, De Kikker Zondag, 1 November 21.00

VLISSINGEN, Vestzaktheater Vrijdag, 6 November 20.30

GRONINGEN, USVAtheater Donderdag, 19 November 20.30

AMSTERDAM, Creatheater Donderdag, 3 December 20.30

AMSTERDAM, Creatheater Vrijdag, 4 December 20.30

De Stichting Nomade ontwikkelt een Kabinetstriologie:

1. Kabinet 1917, Uitvaartdienst voor Lenin (1991/92/93)
2. Het Babylonisch Kabinet, Babylon, Saddam en Wij (1992/93/94)
3. Het Hollandsch Kabinet (1993/1994)

Toespraken worden, mits in overleg, op prijs gesteld.

"Proletariërs aller landen gaat uw eigen weg"

Uitvaartdienst, Stichting Nomade, Postbus 10677, 1001 ER Amsterdam,

Telefoon: 020-6237971, Postbank 3118301

Boeking, Van den Berg Producties, Keizersgracht 258, 1016 EV Amsterdam,

Telefoon: 020-6243939, Fax 020-6227850

Leningravures

KABINET 1917

SCÈNEVERLOOP

PROLOOG

DE ONTVANGST

1. Het publiek ontvangt na betaling van de bijdrage in het Oeljanovfonds:.

a. Het programma van de uitvaartdienst met namen van de sprekers

b. Een verdorde roos voor de kist van Oeljanov

c. Manifest bij de dood van Oeljanov Met een slotkreet die als spreekkoor dient te worden opgedragen.

"De media hebben de wereld veranderd, het komt er nu op aan haar anders te interpreteren."

2. Het publiek komt binnen en wordt voor het betreden van het kabinet gefouilleerd en dient zich bij de Kabinetsbeheerder

in te schrijven in een officieel van hamer en sikkel voorzien gastenboek. Naast de Kabinetsbeheerder hangt een bel die klinkelt bij het begin van de plechtigheid.

3. Men kan zich vervolgens vrij door de

ruimte bewegen. Aan de andere zijde wordt koffie en vodka geschonken.

4. De muziek bestaat uit Russisch-orthodoxe muziek.

5. Op de achtergrond draaien 2 series dia's met experimentele Sovjetvormgeving uit de jaren 20. Muziek bestaat uit 15e eeuwse Russisch-orthodoxe koormuziek, dat voor enige minuten aanhoudt voordat de uitvaartleider het publiek welkom heet.

scène 1

VOORWOORD

(De Kabinetsbeheerder in het kostuum en geschminkt leidt het publiek rond in de ruimte, waarin het verhaal van de revolutie wordt verteld).

Kabinetsbeheerder

"Dames en Heren,
Namens het bestuur van Uitvaartvereniging Nomade heet ik u hartelijk welkom. Uw

blijk van betrokkenheid met onze zaak is bemoedigend. De recente ontwikkelingen in de Sovjet-Unie en de berichten over de sluiting van het Mausoleum op het rode plein hebben ons tot actie aangezet. Middels intensieve contacten met de CPSU zijn wij in staat geweest om het lichaam van Vladimir Iljitsj Oeljanov hier in Amsterdam te laten opbaren.

Wij kunnen u melden dat er in heel Europa belangstelling is getoond en het is te danken aan onze uitstekende relaties, dat Amsterdam in deze uitvaart fakkeldrager mag worden genoemd.

Wij wilden met deze dienst de Hollandse kameraden de gelegenheid geven om misschien ten laatste male afscheid te nemen. Wij wilden dat op gepaste wijze doen, in de overtuiging dat wij Oeljanov juist nu de eer dienen te betonen die hem toekomt.

Hij was voor ons een lichtend voorbeeld in ons streven naar een hoogwaardiger mens.

KABINET 1917

Over de leugens en laster die zoveel decennia over Oeljanov zijn verspreid kunnen we kort zijn. Bijna 75 jaar heeft de westerse pers, de tegenwoordige inquisitie van de moderne wereld, zich hierin uitgeput. Hij heeft zich hiertegen tijdens zijn leven met een verheven mildheid verzet. In dit laatste eerbetoon zullen wij de 'mediawerkelijkheid om-draaien, waardoor hij weer op zijn voeten komt', om een woord van de oude Marx aan te halen.

Bereid u voor op ons gelijk,

Ons ironische, grillige en absurde gelijk.

Het gelijk dat de afgelopen jaren zoveel malen is vertrapt, ontkend, gemaskeerd en niet-begrepen. Het gelijk dat zo verfynd en overdacht afsteekt bij het plompe,

"The truth, the whole truth and nothing but the truth".

De formule waarmee het westen haar eigen leugens geloofwaardig maakt.

Wij zullen het lichaam van Oeljanov reinigen van de onophoudelijke historische vertekeningen, waarin de moderne media-cultuur het heeft gedompeld.

Wij weten dat er zich ook onder u anti-communisten bevinden.

Enkelen zijn hier met als inzet ons zwart te maken in de media en deze plechtigheid te laten verbieden. Zij hebben hun voornemen per brief en telefonisch duidelijk gemaakt. Laat ik over een ding duidelijk wezen.

Wij zijn niet van het soort organisatoren dat wijkt onder welke chantage dan ook.

Wij weten dat sommigen van u hier zijn onder het motto:

"Het lijk van de vijand riekt weldadig",

Wij zullen hun dat morbide genot niet ontzeggen. Wij wijzen hen er echter met nadruk op dat hier sprake is van een eerbetoon aan Oeljanov. Mocht u daar moeite mee hebben dan is er nu nog gelegenheid de zaal te verlaten.

U heeft uw bijdrage gestort en bent genoteerd in het gastenboek.

Ik waarschuw u met nadruk voor het feit dat u deelgenoot wordt van een bijeen-komst, die de Geschiedenis in zal gaan als "fout".

"Fout", dat is voor ons een geuzenaam.

Wij hebben jarenlang gezwegen, in gedachtenis de woorden die Oeljanov op zijn sterfbed sprak, toen kameraad Zinovjev het onderwerp westerse pers ter sprake bracht. Ik herinner mij nog de woorden die Oeljanov toen sprak: "Kameraden, vergeef het hen, want zij weten niet wat zij doen". Dat is voor ons een harde opgave geweest. Tot zover.

Ik maak u attent op het programma van deze eredienst, waarop de gasten van vanavond staan aangegeven.

Verder is er veel ruimte voor lichtbeelden over de vroege Sovjetkunst en het leven van Oeljanov. Ter introductie een kleine impressie met commentaar uit het Leninmuseum.

scène 2

HET LEVEN VAN OELJANOV.

Een diaserie met overvloed, met een serie over het lichaam van Oeljanov, geconcentreerd op zijn gezicht van Lenin. Op de achtergrond een Russische commentaarstem.

De uitvaartsfeer moet hier in gezet worden. De kist is sober uitgelicht.

scène 3

DE DUBBELGANGER VAN OELJANOV?

Geachte aanwezigen,

Over de identiteit van het gebalsemd lichaam van Oeljanov doen sinds jaar en dag de wildste geruchten de ronde. Het lichaam in het Mausoleum aan het rode plein zou niet echt zijn. Het historische hart van het communisme zou bestaan uit fetisjistische verbeelding.

We hebben ons afgevraagd wat de waarde is

van deze geruchten?

Wij kunnen hierbij melden dat de Rus-sische Academie voor Wetenschappen ons per brief heeft verzekerd dat dit het echte lichaam van Oeljanov is, maar wij hebben voor de zekerheid medische sectie laten verrichten. *(toont een brief aan het publiek)*

Dr. Spengler van het anatomisch instituut uit het AMC is hier aanwezig om toelichting te geven op de onderzoeksresultaten.

(Kabinetsbeheerder schiet een witte medische jas aan, bril en uitleggerige toon met vingertje)

Dr. Spengler:

Dank u zeer, Goedenavond, Die onderzoeksresultaten mogen op zijn minst opmerkelijk heten.

Wat is het geval?

Er zijn 2 tegenstrijdige sectierapporten.

Uitvaartleider (Ab Gietelink) voor de kist van Lenin

(Dr Spengler opent de kist drukt het bovenlichaam van Oeljanov met zijn hand omhoog, tot zithouding, geconcentreerd wetenschappelijk licht)

Het 1e sectierapport stelt de volgende feiten vast.

1. De haargrens van Oeljanov lag beduidend hoger dan bij dit lichaam.

2. Oeljanov lachte graag en veel.

Aan weerszijden van de oogleden missen we de sterretjes in de huid die karakteristiek zijn voor dat van de gulle lacher.

3. *(Opent mond).*

Onderzoek van de tanden toont aan dat hier sprake van een mummie die niet ouder is geworden dan achter in de 30. Oeljanov was 54 op het moment van zijn dood.

4. Tenslotte mist dit lichaam de bloeduitstortingen in het gezicht die op de enige foto van Oeljanov direct naar zijn dood *(wijst op dia)* wel degelijk aanwezig waren. De conclusie lijkt duidelijk, dit is niet het echte lichaam van Vladimir Iljitsj Oeljanov.

Het 2e sectierapport stelt daarentegen, mijns inziens terecht dat gezien de ouderdom van de mummie, de wetenschappelijke thesen volstrekt wille-keurig zijn. Wij vermoeden dat hier sprake is van een politiek steekspel achter de schermen. De directie van het ziekenhuis geeft de volgende verklaringen voor de verschillende onderzoeksresultaten:

(Hij leest voor uit een brief)

1. De CPSU heeft ons een neplichaam gestuurd en houdt het echte achter.

2. Wij hebben hier wel te doen met het lichaam uit het Mausoleum, maar het lichaam op het Rode plein is een dubbelganger van Oeljanov. Een gerucht dat reeds decennia lang rondgaat.

3. De CIA heeft in samenwerking met de BVD tijdens de verscheping op Schiphol een genadeloze wisseltruc toegepast en het echte lichaam bevindt zich in de kelders van het Pentagon. Dat lijkt me een indianenverhaal.

4. De wetenschappelijke thesen zijn onjuist en we hebben wel degelijk te maken met het lichaam van Oeljanov. Niets is geheel zeker in deze complexe materie, maar eerbied voor dit lichaam dat vermoedelijk dat van Oeljanov is, is derhalve gepast.

(Hij legt het lichaam terug, sluit de kist, ruikt aan zijn handen en likt de binnenhand)

scène 4

APRILSTELLINGEN

(Kabinetsbeheerder geeft inleiding)

‘Over het politiek programma van Oeljanov bestaan in dit deel van wereld vooral malversaties. Om te voorkomen dat er over zijn woorden een verkeerde vorm van uitleg ontstaat hebben wij overleg gehad met de geest van Oeljanov zelf.

Hij heeft ons duidelijk gemaakt dat hij voor deze gelegenheid zelf uit zijn kist wilde verschijnen, om misverstand over zijn nalatenschap te voorkomen. Mag ik dan nu het woord verlenen aan Vladimir Iljitsj Oeljanov, genaamd Lenin’.

(Er gebeurt niets, er volgt marsmuziek van de plaats en na enige stilte, opent Oeljanov de kist, kucht beleefd, wandelt naar het spreekgestoelte, haalt een papier uit zijn binnenzak en begint zijn speech die later bekend is geworden als de Aprilstellingen).

Lenin:

"Op 4 April 1917 heb ik aan het Al-Russische Sovjetcongres een tiental stellingen voorgelegd. Gezien de beperkte spreektijd in het uitvaartprogramma wil ik deze hier verkort samenvatten.

1. Stop de imperialistische oorlog, afzien van alle annexaties en breken met de belangen van het kapitaal.

2. De overgang van de 1e etappe, de zogenoemde Februarirevolutie, naar de 2e etappe, de socialistische revolutie, betekent de macht in handen geven aan arbeiders en boeren.

3. Generlei steun aan de Voorlopige regering.

4. Zolang onze partij in de Sovjets een minderheid vormen is het onze taak geduldig, stelselmatig en standvastig de andere Sovjetgroeperingen hun fouten uiteen te zetten.

5. Geen parlementaire republiek (van de Sovjets van arbeidersafgevaardigden daarheen terugkeren zou een stap achteruit betekenen), maar een republiek van arbeiders en boerenafgevaardigden in het gehele land van onder tot boven.

Afschaffing van politie, leger en het ambtenarenkorps.

Directe verkiesbaarheid en afzetbaarheid van het ambtenarenkorps.

6. De grond onder toezicht van de plaatselijke Sovjets.

7. Nationalisatie van het bankwezen.

8. Toezicht op de maatschappelijke productie en verdeling door de Sovjets van arbeidersafgevaardigden.

9. Stichting van de Communistestaat.

10. Vernieuwing van "de Internationale".

(Lenin verlaat het spreekgestoelte)

scène 5

OCTOBERPOSTER

DIAPROJECTIE (2 min)

(De beheerder gaan zitten. Het licht dimt, speciaal licht op de kist. Revolutionaire muziek met dia's van getekende posters uit de tijd van de Octoberrevolutie).

scène 6

LENINFETISJISME

Aan de hand van een serie kitscherige pentekeningen van Lenin wordt zijn persoon in de maatschappelijke context verteld.

scène 7

DIRK VAN DER SLUIS, DE HAVENARBEIDER

(Kabinetsbeheerder kondigt de volgende gast aan.)

Er is nu gelegenheid voor enkele kame-raden van de gasten om een laatste woord te richten en blijk te geven van hun overtuiging. Ik wil het woord geven aan Dirk van der Sluis.

(Een Amsterdamse havenarbeider komt naar voren en veegt de tranen uit zijn gezicht. Hij spreekt met verstikte stem en zwaar Amsterdams accent.)

Havenarbeider

"Kameraden, Het valt mij moeilijk te spreken na alles wat we hebben moeten meemaken. Ik ben de afgelopen jaren zeer getroffen door de situatie in de Sovjet-Unie. De leugens die in jouw naam zijn begaan. De verschrikkelijke misdaden van Jossif Stalin. Alle teleurstellingen over het Oost-Europese experiment. De koude oorloghetze.

Oeljanov, 34 jaar heeft je portret op de schoorsteen gestaan. Ik herinner me het nog scherp. Met het begin van de Chroetsjovlente zijn we naar Moskou gereisd en hebben je bezocht. Met 5 kameraden van de bond. Je lag daar net zoals nu. Ik herinner me nog dat Willem Gooistra toen de tranen uit zijn ogen veegde. Hij was altijd een beetje sentimenteel. Maar we waren er allemaal stuk van. Niemand zei iets na afloop.

Ik heb toen die kaart gekocht met je portret erop en thuis op de schoorsteenmantel gezet. Naast de foto van mijn dochter en haar familie.

Me schoonzoon zegt al jaren dat ik je moet weghalen, maar dat heb ik altijd geweigerd. Het was of je er gewoon bij hoorde.

Vorige winter in februari kwam ik thuis, ik weet het nog precies, het motregende en je was weg. Mijn dochter en d'r schoonzoon waren langs geweest om een nieuwe magnetron te brengen, ze hadden het portretje maar direkt meegenomen. Ze vonden dat ik met mijn tijd

KABINET 1917

mee moest en de werkelijkheid onder ogen moest zien.

Of ik dan geen kranten las en naar de televisie keek. Of dat geen gekleurde informatie is. Ik heb gezegd dat ze het niet begrepen, maar ze haalden hun schouders op.

(Snikt in zakdoek)

Oeljanov, het is niet jouw schuld geweest.

Ik schaam mij voor mijn landgenoten,

Ik schaam mij voor hun onwetende geblaas en geschrijf. Oeljanov wij hebben gestaan in de strijd Ik ben moe, maar eens zal het morgenrood de wereld verlichten

(Knijpt in zijn zakdoek en legt een roos op de kist)

Vladimir Iljitsj rust zacht."

(Keert terug naar zitplaats)

scène 8

DE BESTORMING VAN HET WINTER-PALEIS LEV DAVIDOWITSJ BRONSTEIN

(Kabinetsbeheerder vertelt aan de hand van de gebeurtenissen in St. Petersburg de werkelijkheid. 1e Dia 1913 Kaart van St. Petersburg) Aan de hand van de kaart van St. Petersburg, op dia wordt aangegeven hoe de troepen verschoven en hoe tenslotte de bestorming van het Winterpaleis tot stand kwam.

(2e Dia Revolutionaire kaart van Sovjet-Unie)

Tenslotte: hoe de revolutie zich over de Sovjet-Unie uitbreidde en tot een groot succes werd.

(3e Dia Nationaliteitenkaart van Sovjet-Unie)

scène 9

VOLKSKRANTCOMMENTATOR

(Uitvaartleider kondigt hem aan)

"Ik wil het woord verlenen aan Meneer Gelijk. Hij is politiek commentator bij een groot ochtendblad in Nederland en wilde op eigen verzoek een bijdrage leveren aan dit eerbewijs aan Oeljanov".

(Man stapt het toneel op).

"Ik ben hier niet voor een eerbewijs aan Lenin. Eerbewijzen aan terroristen en dictators vind ik levensgevaarlijk en verdacht. Een spottend fetisjisme met een rottend lijk vind ik onsmakelijk. Ik vind dit onbegrijpelijk en vraag mij af wat de organisator van deze onduidelijke samenkomsten wil. Een dergelijke persoonsverheerlijking doet mij denken aan de tijd dat Paul de Groot nog de scepter zwaaide in de CPN. Ik heb daar toen al protest tegen aangetekend en zal dat blijven doen.

Het is allemaal een vreselijke vergissing geweest en wij hadden nu gehoopt dat we dat hoofdstuk afgesloten hadden.

Het blijft voor mij onbegrijpelijk hoe iemand

het na alles wat de Oost-Europese volkeren decennia lang hebben moeten meemaken, in zijn hoofd haalt om een dergelijk pseudo-humoristisch ritueel te organiseren.

Ik moet zeggen, na al die verschrikkelijke beelden die we ook nu weer in augustus hebben moeten zien, was ik blij dat die volkeren niet onbeschermd waren.

Laten we blij zijn dat er toen de NATO was. Dank u."

(Hij blijft staan en wordt direct gevolgd door de Uitvaartleider)

scène 10

TIRADE UITVAARTLEIDER

(Glimlacht)

"Dank u zeer Meneer Gelijk.

Uw mening is algemeen bekend en gedeeld, maar het is toch wel treurig dat u ons ook hier nog met uw praatjes lastigvalt.

Wij zijn geen therapieclub voor NATO-fans, communistenhaters en getraumatiseerde

Volkskrantmedewerkers. Er zijn in dit land elders voldoende mogelijkheden voor Bushconformisten, Koude oorlogsidioten, nalopers, Handelsbladkwijlers, consensuskoekenbakkers, Hollandse knevelaars, Amerikaknielers en andere Van den Broekgangers.

(Meneer Gelijk begint met de zaal te verlaten)

Wij horen niet anders dan het voortdurende geklep van, broekriem-trekkers, schijterbakken, volksverlakkers, domme democraten, arrogante cynici, angst-hazerige intellectuelen, anticommunisten, nuancefetisjisten en andere predikanten van de bekrompenheid.

Deze bedompte kleicultuur, die schittert door gebrek aanzelfrespect en daarom voortdurend moeite doet haar eigen soevereiniteit over te dragen aan het Witte Huis. Deze vroeg oud geworden en meest smakeloze provincie van het bureau-

Met hamer en sikkel bij de kist van het communisme 1991

cratische Europa, gevuld met meelopers, domkoppen, apocalyptici, consensusjagers en ander schrijvend en uitzendend ongedierte. Een vriendelijk, maar onbenullig land van deskundigenfetisjisme en ander tenenkrommende wereldverbeteraarsgebeuzel. Een voortdurende psychose van angsthazerig minimalisme, dat in toenemende mate de luiken naar de werkelijkheid dichttimmert.

Dan nu weer het woord aan een echte goudeerlijke Bolsjewiek, een integere Gorbatsjovist, iemand die weer zonder schroom durft te gaan staan voor het socialisme met een menselijk gezicht? Wisten we nog wat dat was of hadden we gewoon even een blackout van al die CNN-beeldvervuiling? Akkoord, U bent in een kort ogenblik van gezond verstand hierheen gekomen om de horizon van bekrompenheid wat te verruimen.

Gefeliciteerd.

Dat u dit pand in wijsheid moge verlaten.

We gaan nu weer luisteren naar iemand met een vitale bezieldeheid.

Het woord is aan een van de grootste dichters die de Oktoberrevolutie heeft voortgebracht. Hij kan spijtig genoeg niet persoonlijk aanwezig zijn, maar hij zond ons zijn stem. Een laatste eerbewijs aan Lenin. Vladimir Majakovsky". (*Muziek*)

scène 11

VLADIMIR MAJAKOVSKY

(Uit de luidspeakers klinkt in het Russisch het gedicht "Lenin" van Majakovsky. Het gedicht wordt hier en daar onderbroken door muziek. Op de achtergrond de projectie van dia's van Majakovsky)

Lenin (Hans Daalder) en zijn uitvaartleider (Ab Gietelink)

scène 12

DE BLINDE OEDIPOES

(De man/ochtendbladcommentator die net het podium heeft verlaten, komt op het einde van de vorige scène geblinddoekt het podium op. Hij houdt in de ene hand een hamer, in de andere een sikkel.

Hij wordt door de kabinetsbeheerder de tekst ingefluisterd).

"Ik,

Teruggekeerd van de ballingschap

Teruggekeerd in het aan het aangezicht van mijn verleden,

Teruggekeerd in de schoot van mijn geboorte,

Teruggekeerd in Thebe

Ik,

De wanhopige strijder tegen de sfinx, die mij baarde. De sfinx van het communisme, wiens raadsel ik moeiteloos dacht op te lossen. De goden lieten mij met een vadermoord en een bloedschande in mijn moeders bed.

Oeljanov,

mijn vader, die mij te vondeling heeft achtergelaten heb ik in onwetendheid het leven benomen. Met het Atlantisch monster heb ik in radeloze twijfel het bed gedeeld. Tenslotte bij het orakel van mijzelf te rade gegaan.

Ik, de blinde zoon van Lenin

In de blindheid kan ik het licht van wijsheid aanschouwen en terugkomen in de edele geest van mijn vader, die diep in mijn onderbewuste gesluimerd heeft.

Ik, de moordenaar van hem uit wiens zaad ik ontsproten ben,

Ik, de vernietiger van de utopie

Ik, die het humanisme in haar zacht-moedige roep niet kon horen,

Ik, die het menselijk gezicht van het socialisme vergeten was,

Ik, die ben verzwolgen in de cynische maalstroom van de Geschiedenis.

Ik, die de edele strijd van mijn broeders en zusters heb prijsgegeven aan de mestvaalt van de Geschiedenis.

Ik, gefascineerd door de sfinx waaruit ik geboren ben,

Kan ik na zoveel blinde sporen, eindelijk de horizon omhelzen?

scène 13

RARITEITEN UIT LENINGRAD

Aan de hand van de tentoongestelde voorwerpen in de vitrines vertelt de kabinetsbeheerder de persoonlijke achtergrond van het gebruiksvoorwerp.

KABINET 1917

scène 14

ALEXEJ MAXIMOVITSJ GORKIJ

(Beheerder geeft het woord aan de bekende schrijver en vriend van Oeljanov, Gorkij. Gorkij komt op uit het publiek en stelt zich op naast de kist. Hij kijkt naar het lichaam en spreekt zacht met vaste stem)

"Ik herinner mij onze eerste ontmoeting op het Londense partijcongres in 1907.

Het staat me nog levend bij wat je zei:

"Heel goed dat u gekomen bent. U houdt toch zo van bakkeleien? U zult hier be-hoorlijk aan uw trekken komen"

Je toonde belangstelling voor mijn boek "De Moeder" en vroeg of ik geen last had van de Russische en Amerikaanse censuur. Toen ik zei dat ze me voor het gerecht wilden slepen, besloeg je gezicht. Je keek me aan en barstte toen in lachen uit.

Die lach, hij is me nog lang bijgebleven, hij was misschien het meest verleidelijke deel in je persoonlijkheid.

Wanneer Oeljanov het volk toesprak dan luisterde dat ademloos. Soms boog hij zich ver over de tribune heen, de handen met de zakdoek waarmee hij zich dikwijls over het voorhoofd veegde, naar voren gestrekt. Hij lachte dan gul en kneep zijn ogen tot kleine spleetjes.

(Hij keert zijn hoofd naar het publiek wacht bedachtzaam en spreekt ernstig).

Vladimir Lenin, het grandioze kind van deze verdorven wereld, die zich om de zaak van schoonheid en liefde te kunnen realiseren, op moest offeren aan vijandschap en haat. Vladimir Lenin, een groot en waarachtig mens van deze wereld is niet meer. Zijn dood betekent een zeer zware slag voor diegenen die hem hebben gekend. Maar door de zwarte lijn van de dood zal zijn betekenis in de ogen van de wereld des te scherper worden onderstreept, zijn betekenis als leider van het werkende volk over heel de wereld.

Ook als de donkere wolken van haat, de wolken van leugen en laster nog dichter zouden samepakken rond zijn naam, zou het hem niet deren: er is geen macht die de fakkel, door Lenin in de benarde duisternis van de dolgeworden wereld opgeheven, zou kunnen uitdoven."

(Gorkij kijkt nog eenmaal naar de kist en neemt weer plaats tussen het publiek)

scène 15

LEV DAVIDOWITSJ BRONSTEIN,
TROTSKI

(Man met brillette komt op)

"Ik wilde eerst even reageren op het afscheidswoord van de vorige spreker, een beschrijving die op punten waarlijk beneden peil is.

(Hij kijkt de zaal in naar de vorige spreker)

"Het kind van deze verdorven wereld", oef, spaar me, Aleksej Maximowitsj, wat stinkt dat op een verschrikkelijke manier naar farizeïsme, en Lenins houding had immers iets verbazingwekkends vertederends, soms iets sluw, maar nooit iets farizeïsch. Dat zich "opofferen" is gewoon een falsificatie, ondraaglijkals het krassen van een spijker op glas. Lenin offerde zich helemaal niet op; hij leefde het volle, prachtige en bruisende leven en werkte met volledige inzet van al zijn krachten voort aan de ontwikkeling van zijn persoon, in dienst van het doel dat hij uit eigen vrije wil had gesteld. De taak die Lenin zich had gesteld was niet die van "liefde en schoonheid" maar de onderdrukten wakker te schudden en te verenigen om het juk van zich af te werpen."

(Trotski stapt op)
scène 16

GIOVANNI GRAMSCI, DE OUDE
VISSER

(Beheerder verleent het woord aan een Italiaanse gast. Een oude man komt uit het publiek en stelt zich op bij de kist)

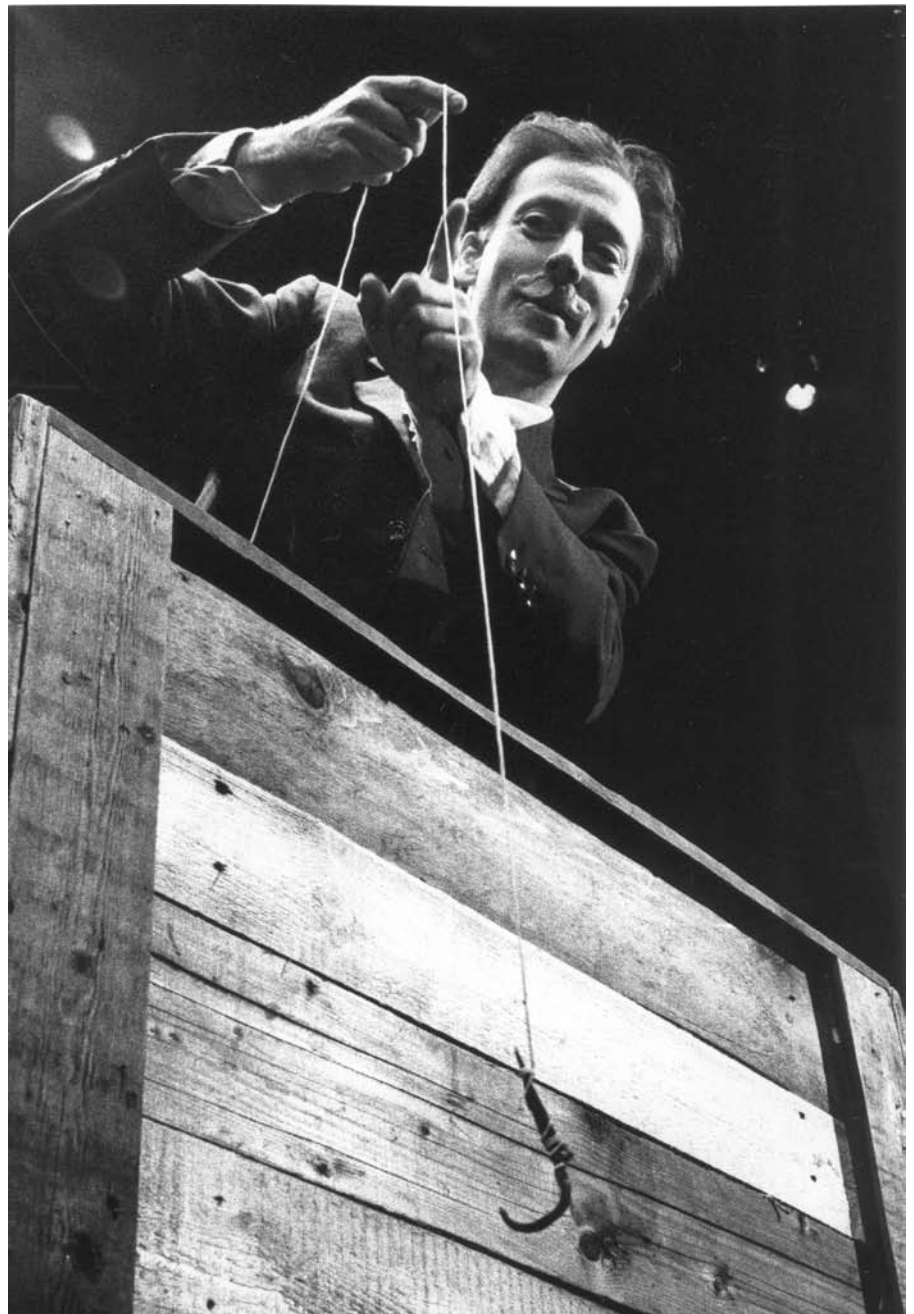
"Goedenavond,

Ik hoop dat u mij niet kwalijk neemt wanneer ik niet zo mooi spreek als de vorige spreker, maar ik zou graag een bijdrage leveren aan dit eerbewijs aan Oeljanov.

Ik was nog geen 10, het was geloof ik 1913, ik hoorde dat een groep Russische ballingen haar toevlucht tot het eiland had genomen. Hun leider was een vriendelijke man met een kaal hoofd. Het hele eiland sprak met eerbied over hem.

Bij ons op Capri hebben we over vreemdelingen een oud gezegde:

"Luister niet naar wat een man zegt, maar

Trotski (Ab Gietelink) in dispuut met en Gramsci (Hans Daalder)

kijk of die van het leven houdt."

Wij noemden hem meneer Drindrin. Mijn vader heeft me verteld hoe dat kwam. De vissers van het eiland hadden hem geleerd uit de vrije hand te vissen en wanneer het draad drindrin deed, dan had je beet. Iedere keer wanneer hij beet had, riep hij luid "drindrin".

Pas later begreep ik dat hij de leider van de Oktoberrevolutie is geweest.

Telkens wanneer we het moeilijk hadden met de partij heb ik terug moeten denken aan meneer Drindrin en het vissnoer. Het zijn woelige tijden voor ons.

De partij heeft haar naam veranderd, Waarom?

Wij hebben toch altijd eerlijk voor het goede gestaan.

"Communista", dat was een geuzennaam, iets waar je trots op was.

Wat hebben we nu?

Partito de la Sinistra, een naam zonder vlees.

De kameraden vonden het nodig om met de beweging van de tijd mee te gaan.

Ze waren bang voor de ondergang van de partij. Het kan zijn, maar ik heb dat niet meer mee willen maken. Misschien is het sentimenteel, maar ik voelde het als verraad aan meneer Oeljanov.

Ik heb een vissnoer van toen, met een haakje meegenomen.

(Hij kijkt naar het snoer in zijn hand en legt het voor de kist).

Ik wil Oeljanov trouw blijven tot het eind."

(Hij kijkt naar de kist en begeeft zich met zijn stok naar zijn plaats.)

scène 17

SOVJETDIASHOW

Met revolutionaire muziek

scène 18

RARITEITEN UIT LENINGRAD

(De Kabinetsbeheerder toont één voor één enkele voorwerpen uit de vitrines en vertelt hierbij een persoonlijk verhaal.

Naast hem staat de Leninacteur, die over zijn schouder meekijkt)

1. VLAG EN ROOS

"Deze vlag vond ik onder het beeld van Oeljanov aan het Finlandstation. Hij is geverfd, iemand heeft hem thuis geverfd, die rode ster en die hamer en sikkel. De verf was niet goed, dat kun je zien. Die

verf is verbleekt, daar heeft die nog op gescholden.

Iemand had hem daar achtergelaten met een roos. Hij is wel verdroogd. Hij zal ingedroogd blijven staan en dan als stof uit elkaar vallen. En het stof zal wegwaaien over de Neva en het zal spelen langs de kaden en de kerken en paleizen, over het dek van de Aurora. Glinsteren in het Noorderlicht, in de horizon van de Geschiedenis.

2. KOFFIE EN WODKA

Dit is koffie, Sovjetkoffie,

De koffiebonen komen uit Azerbadzjan, maar die verwerking waar je des ochtends reikhalzend naar uitziet.

De ontwikkelingsgraad van een land leest met af aan de kwaliteit van de koffie.

3. KARL MARX

Dit is de 1e druk van "Karl Marx" in het Russisch. Ik heb het gevonden in een winkeltje achter Kalinin Prospect. Het is voor luttele roebels te krijgen, al dat moois.

4. OKTOBERMEEL

(Kabinetsbeheerder toont een pak bakmeel)

Een speciaal pakje Sovjet bakmeel, zogenaamde Oktobermeel.

Op 25 Oktober, nu dus 7 November eet elk Sovjetgezin ter herdenking aan de revolutie,

Lenin (Hans Daalder)

pannenkoeken en u begrijpt het: dat wordt dan bereid met het beste meel uit de Unie, Oktobermeel.

5. ZAKMES

Dit is een heel speciaal voorwerp, ingenieus proletarisch vakmanschap. Elke Rus heeft dat voortdurend op zak. Men haalt dat in drie delen uit elkaar, een vork, een mes en een lepel en is ook zo weer in elkaar te zetten. Reuze handig, voor wanneer er wat te eten is. (Nee niet leuk, kijk die is nu goedkoop!)

6. KIST

Dit is de kist waarin Lenin bij het Finlandstation, op 2 April 1917 het volk heeft toegesproken. Er waren verschillende interpretaties over de breedte.

In de Stalinistische periode, was die namelijk wat breder, waardoor het hoofd van Trotski er net achter wegviel.

De curator van het Leninmuseum staat echter garant voor de authenticiteit van deze kist."

scène 20

HOE COMMUNIST TE WORDEN?

(Kabinetsbeheerders vertellen op gedempte toon aan het publiek)

"Communist.

Ik heb eigenlijk altijd sympathie gehad voor communisten en dat is de afgelopen jaren alleen maar sterker geworden. Ik ben dat geloof ik niet, maar ik zou er zo graag een

willen zijn,

Ik ben eigenlijk niets, een reflexieve momentopname die zich even verheft uit de maalstroom van de Geschiedenis. Terwijl we alles al gehad schijnen te hebben gehad.

Communist,

Een communist in Irkoetsk.

Fijn in een dorpje aan het Bajkalmeer,

Een blokhuut met uitzicht over de Siberische sneeuwvlakte en dan s'avonds met de dorpsgemeenschap Vodka drinken,

Allemaal ook partijleden, Komsomol-aanhangers, Solsjenitsyn-intellectuelen, misdadigers en Koelakken.

Vrije vlakte van niemand en iedereen.

Communaal en dan elkaars vrouwen delen. Jagen, vissen en filosoferen, zoals de goede oude Marx het zei en die had het natuurlijk scherp gezien.

Men ziet dat tegenwoordig anders, maar men leest Marx ook niet. Men weet het allemaal zo wel.

Communist,

mooi woord eigenlijk communist.

Lev Davidovitsj Bronstein

Vladimir Iljitsj Oeljanov

Vladimir Chroetsjov

Michael Sergewitsj Gorbatsjov

En dan felle politieke debatten over de vernieuwing van het socialisme.

En dan muurkranten maken met scherpe vertogen en mooie manifestaties.

Een levende cultuur, waarin het theater nog een diepgaander zeggingskracht heeft in plaats van een omhulsel voor de vrije Zaterdagavond."

scène 21

SOVJETVORMGEVING

Diashow met moderne Sovjetmuziek.

scène 22

DE DODENDANS

(Op de achtergrond verschijnt de dia met het lichaam van Oeljanov. Op de achtergrond zachte revolutionaire muziek. Deze situatie houdt een halve minuut aan. De beheerder komt op met de dode Lenin op de schouder. Hij hangt het lichaam om zijn nek en richt zich tot het publiek.)

"Hoe de last van de Geschiedenis te dragen, zonder daaronder te bezwijken?

Hoe om te gaan met de dilemma's van de Europese revolutionairen?

Hoe ons te verhouden tegenover hen die nu schreeuwend de idealen van weleer vertrappen?

Hoe ons te verhouden tot de idealisten van weleer, nu opgesloten in een poel van angst, dogmatisme en cynisme?

Hoe om te gaan met een cultuur, die leeft in

de angst om fout te zijn?
 Hoe uit te komen met de blinddoeken die de mediale imperia zichzelf voorhouden in naam van de verlichting?
 Hoe de ideologie te openen, zonder haar kwetsbaar kind te vertrapen?
 Hoe de horizon een lichtend perspectief te geven uit de vitale dynamo's van de Geschiedenis?"

(Revolutionaire achtergrondmuziek. Kabinetsbeheerder zet Lenin neer en beiden maken tegenover elkaar enkele voorzichtige en subtiele danspassen. Een dodendans die in hevigheid toeneemt, waarna de dansers van het podium verdwijnen)

scène 23

ALLES ZAL BEGREPEN WORDEN

Lenin

(Lenin verschijnt voor de laatste maal. Hij spreekt de eerste zinnen in de microfoon tegen het publiek, loopt naar zijn kist en gaat daar dan in liggen. De microfoon volgt hem tot zijn dood.)

"Onze kinderen zullen een beter leven hebben dan wij. Veel van wat wij in ons leven hebben meegemaakt, zullen zij niet meemaken.

Hun leven zal minder wreed zijn."
(Hij blikt peinzend de zaal in.)

"En toch benijd ik hen niet. Onze generatie is het gelukt een werk tot stand te brengen dat verbazing wekt door haar historische betekenis. Men zal de wreedheid van ons leven begrijpen en rechtvaardigen omdat de omstandigheden haar noodzaakten. Alles zal begrijpelijk worden, alles!"

(Lenin stopt, slaat het boek waar hij uit voorleest dicht, kijkt peinzend in het publiek, gaat in zijn kist liggen en sluit de deksel. Muziek.)

INTERMEZZO

HET GEREGISSEERDE APPLAUS

"U kunt nu blijven staan en applaudiseren, hard zodat Oeljanov het ook kan horen".
(Kabinetsbeheerder buigt en opent kist, Leninacteur buigt minzaam en Kabinetsbeheerder sluit kist weer en bezweert het publiek).

SCÈNE 24

SLOTWOORD/ MANIFESTFRAGMENTEN

(Kabinetsbeheerder verzoekt het publiek zich op te stellen rond de kist).

"Wij willen tot slot een kort woord lezen van zijn leermeester en inspiratiebron de Duitse filosoof Karl Marx"
(Hij leest een passage uit het Communistisch Manifest)

"Er waart een spook door Europa, het spook van het communisme. Alle machten van Europa hebben zich aaneengesloten ter bestrijding van het spook".

(De kabinetsbeheerder leest voor aan het hoofdeinde van de kist)

"Oeljanov, Hij was zeker geen heilige, maar een politiek meesterbrein. Zeker geen pacifist, maar een denkende instantie op de energie van de massa's. Voor hem begon het socialisme direct, was het de natuurlijke uitademing van het volk dat eeuwenlang geleden had.

Het communisme, geen utopisch doel, maar de praktische sociale werkzaamheid van de massa's.

Het communisme, een gewelddadig opgewekte foetus, die in de maalstroom waarmee de oude wereld zichzelf de doodssteek toebreacht boven kwam drijven als een kwetsbaar kind.

Het communisme, doordrongen van een enorme emancipatoire vitaliteit.

Het communisme lijkt, ondanks het bewonderenswaardige humanisme van haar laatste vernieuwer, de zwarte Piet van de eeuw te krijgen, hier aan de kist van Oeljanov moet er ruimte zijn voor een nieuw reflexief bewustzijn. In de opstand van de willende mens zal het cynisme als een roestig harnas van zijn lichaam vallen.

Een memorie aan de vitale en visionaire geest van de vroege communisten, Een memorie aan de Oktoberkunst, en een memorie aan de nieuwe mens, die in de blik van de cynicus verder weg lijkt dan ooit tevoren, maar ons allang van achteren heeft genaderd en onverhoeds met milde glimlach bezit neemt van ons oude en afgeleefde lichaam."

(Muziek volgt direct).

scène 25

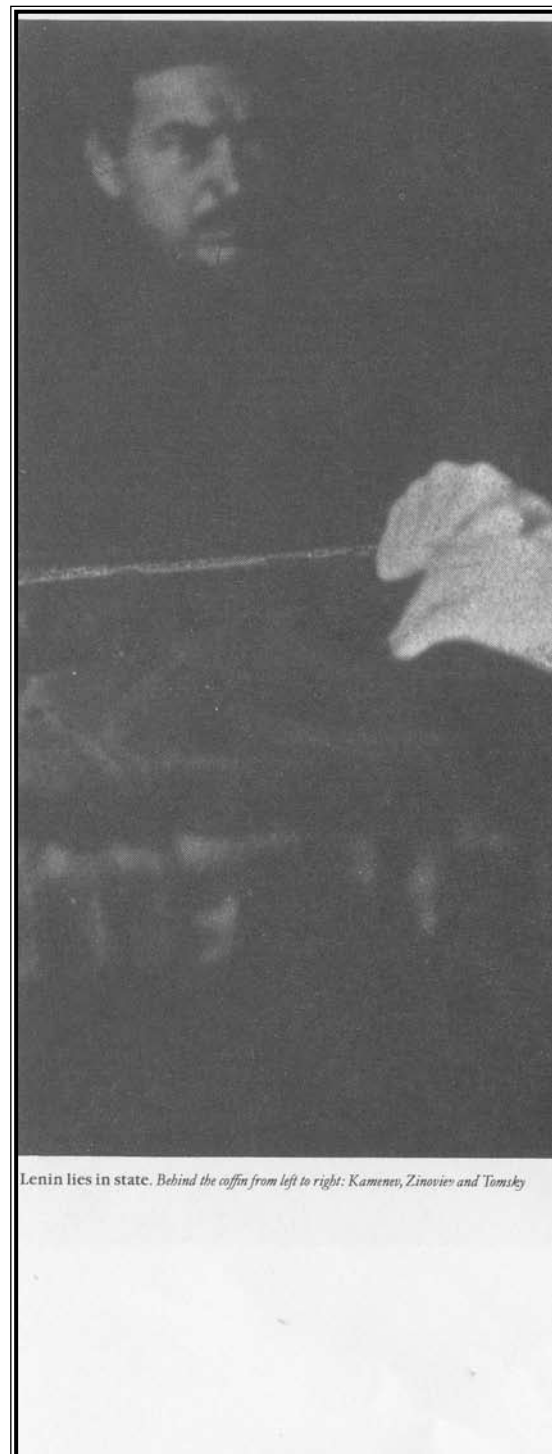
REQUIEM VAN LENIN

(Het Requiem van Lenin van Eisler weerklinkt. Het licht dimt, alleen kist verlicht)

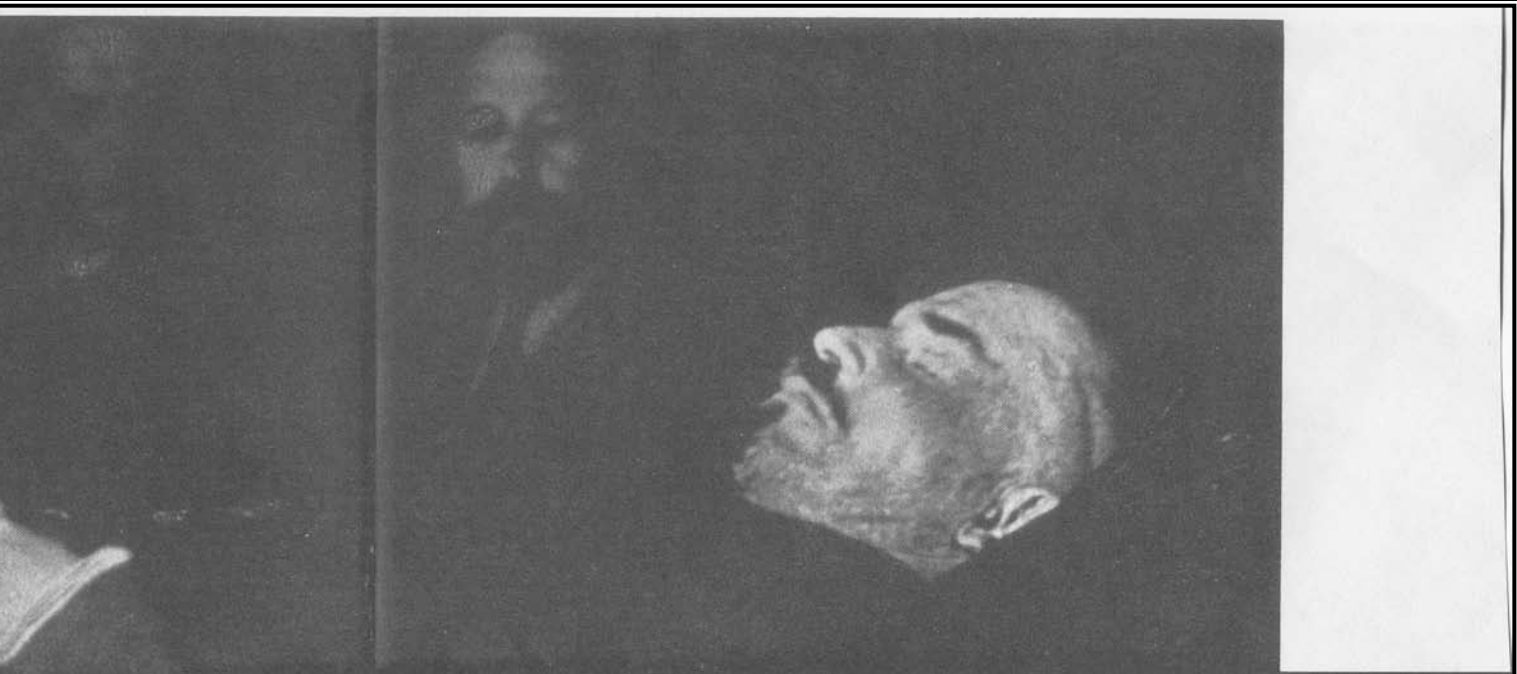
"U dient de zaal langs de kist te verlaten voor een laatste afscheid van Oeljanov en door de buitendeuren naar buiten. Bloemen en eerbewijzen kunnen worden achtergelaten".

(Terwijl de Russisch-orthodoxe ontvangst-muziek klinkt, publiek af)

Einde

Lenin lies in state. Behind the coffin from left to right: Kamenev, Zinoviev and Tomsky

In weemoed, maar gesterkt in ons wereldbeeld nemen wij met tegenzin afscheid van,

Onze Voorganger, Revolutionair en Kameraad

VLADIMIR ILJITSJ OELJANOV

Genaamd Lenin,

Oprichter en leider van de CPSU
Stichter van de Sovjetstaat
* Oeljanovsk, 10 (22) April 1870
† Gorki, 21 Januari 1924

† Amsterdam, 20 t/m 30 November 1991

AMSTERDAM,

Ab Gietelink, Stichter en beheerder van 'Kabinet 1917'
Hans Daalder, Toegewijde kameraad
Peter Pluymaekers, Dwalende kameraad

Na decennia van moeizame worsteling willen wij zijn lichaam een laatste rustplaats gunnen. Zijn leven was voor ons een inspirerend voorbeeld.

Zijn Lichaam ligt opgebaard in het 'KABINET 1917'

KABINET 1917 is te bezoeken van Woensdag 20 November t/m zaterdag 30 november om 21.00 uur (Behalve zondag en maandag) in theater Frascati, Nes 63, Amsterdam. Kaarten te reserveren op 020-6266866.

De plechtigheid zal het leven van Oeljanov en de door hem geleide revolutie opnieuw in herinnering roepen.

De stichting Nomade heeft ter nagedachtenis van Oeljanov een steunfonds in het leven geroepen om zijn werk te stimuleren, zijn gedachtengoed te verspreiden en zijn inspirerende idee levend te houden.

Bezoekenden verzoeken wij dringend om een contributie aan het steunfonds. In de vrijzinnige geest van kameraad Lenin heten wij ook andersdenkenden welkom voor het bewijzen van de laatste eer aan Oeljanov.

Er is gelegenheid tot het leggen van bloemen en andere eerbewijzen. Toespraken in overleg met de organisatie.

'Proletariërs aller landen gaat uw eigen weg'

Uitvaartdienst, Stichting Nomade, Postbus 10677, 1001 ER Amsterdam, Tel.020-6237971

Aankondiging van de de serie uitvaardiensten voor kameraad Lenin.

'Wij zullen hier Lenins lichaam reinigen'

door
FRENK DER NEDERLANDEN

AMSTERDAM - Na de coup in de Sovjet-Unie en de afwikkeling daarvan is het communisme op sterven na dood. Toch zijn er hier en daar nog verstokte aanhangers. Neem Ab Gietelink, publicist, stadsfilosoof en theatermaker. Gisteravond bewees hij de laatste eer aan Vladimir Iljitsj Oeljanov, beter bekend als Lenin. Onder het motto 'Proletariërs aller landen gaat uw eigen weg' werd de grote voorganger in theater Frascati definitief ten grave gedragen.

Theater, dat was toch een uiterst serieuze aangelegenheid waarbij ieders rol van tevoren

nauwkeurig is vastgelegd? Wij kijken, zij spelen. Zij buigen, wij applaudisseren. Ab Gietelink verwacht echter meer van zijn publiek.

"Wilt u even tekenen?" klinkt het als we de zaal betreden. De in doodgraverskostuum geklede theatermaker houdt ons een pen voor en wijst op het condoléanceregister. Wij doen onze plicht, zetten een handtekening en krijgen vervolgens een verdorpe roos aangereikt. Voorzichtig glimlachend lopen we verder, de zaal in, recht op de lijkdijst af die pontificaal in het midden van de ruimte staat opgesteld.

Daar, in die kist, ligt het lichaam van kameraad Lenin op-

gebaard. Ongegeneerd bekijken we het gebalsemd lijk, dat we zo goed kennen van die ene foto die van Lenins sterfbed is gemaakt. Met gepaste eerbied leggen we de roos aan zijn voeten en monstren de rest van het rariteitenkabinet.

Vitrines met produkten uit de Sovjet-Unie. Pakken koffie, postzegels en boeken van Lenin. Authentieke vlaggen en posters met de beeltenis van de stichter van de Sovjetstaat. Het houten spreekgestoelte waarop Lenin de revolutie verkondigde.

In een hoek staat een man achter een tafel. Hij wenkt ons en vraagt: "Wodka of thee?" Het wordt wodka. Met het glas

in de hand nemen we plaats op de tribune. De kaarsen branden, de plechtigheid kan beginnen.

Gietelink heet ons welkom en doet uit de doeken hoe de 'Uitvaartsvereniging Nomade' het lichaam van Lenin naar Nederland heeft weten te halen. De uitvaartdienst is, zegt hij, een eerbetoon aan de man 'die voor ons een lichtend voorbeeld was in ons streven naar een hoogwaardiger mens'.

"Wij zullen het lichaam van Oeljanov reinigen van de decennia-lange laster, de historische vertekeningen waarin de moderne media-cultuur het heeft gedompeld."

• Lees verder op pagina 11

Vervolg van pagina 1

Wie wil mag de zaal in Frascati, waar de uitvaartplechtigheid plaatsvindt, verlaten. "Ik waarschuw u voor het feit dat deze bijeenkomst vermoedelijk de geschiedenis in zal gaan als 'fout'. Maar fout is voor ons een geuzennaam." Iederen blijft zitten. Het licht gaat uit en op een diascherm worden fraaie lichtbeelden van Lenin getoond. Als kind, denker en volksmenner. Het Russische commentaar zorgt voor de juiste begeleiding.

Dan neemt Gietelink weer het woord. Om de 'misverstanden over zijn politieke programma' uit de weg te ruimen, wekt hij het lichaam van Lenin tot leven. De revolutionair, mooi gespeeld door 'toegewijde kameraad' Hans Daalder, stap uit de kist, betreedt het spreekgestoelte en houdt een van zijn befaamde redevoeringen.

Wat volgt is een geschiedenisles over 74 jaar communisme. Elkaar afwisselend spelen Gietelink en Daalder met veel ironie de rollen van Gorki, Trotski, een vrolijke Italiaanse communist, een verbit-

Laatste eer voor Lenin in Frascati

terde havenarbeider uit Amsterdam en de heer Max Gelijk, 'politiek commentator van een groot ochtendblad'.

Werkelijkheid en spel lopen door elkaar heen. Toespraken, dia's over vormgeving in de Sovjet-Unie, toespelingen op de CPN van Paul de Groot, de coup: de grabbelton van Gietelink is onuitputtelijk. Een presentatie van tekeningen over Lenin mondt uit in een komische sketch

voor twee heren. En aan de hand van allerlei produkten doet Gietelink hilarisch verslag van zijn reizen naar de Sovjet-Unie.

Aan het slot van de 'voorstelling' bekenen Daalder en Gietelink dat ze - ondanks alles - in hun hart toch communist zijn gebleven. "Mooi woord bok... communist". Enthousiast brengen ze het Russische volkslied ten gehore. Lenin spreekt een laatste woord, waarna Gietelink, nu weer als doodgraver, het publiek uitnodigt te applaudisseren.

Maar nog is het niet afgelopen. Vladimir Iljitsj zoekt zijn rustplaats weer op en wij, toeschouwers, worden uitgenodigd rond de kist plaats te nemen. Gietelink citeert Marx ('Er waart een spook door Europa') en vraagt nog één keer aandacht voor de zegeningen van het communisme. In stilte nemen we afscheid.

'Kabinet 1917', uitvaartdienst ter nagedachtenis van Vladimir Iljitsj Oeljanov. Toespraken, mis in overleg, worden op prijs gesteld. Nog te zien in Frascati tot en met 30 november.

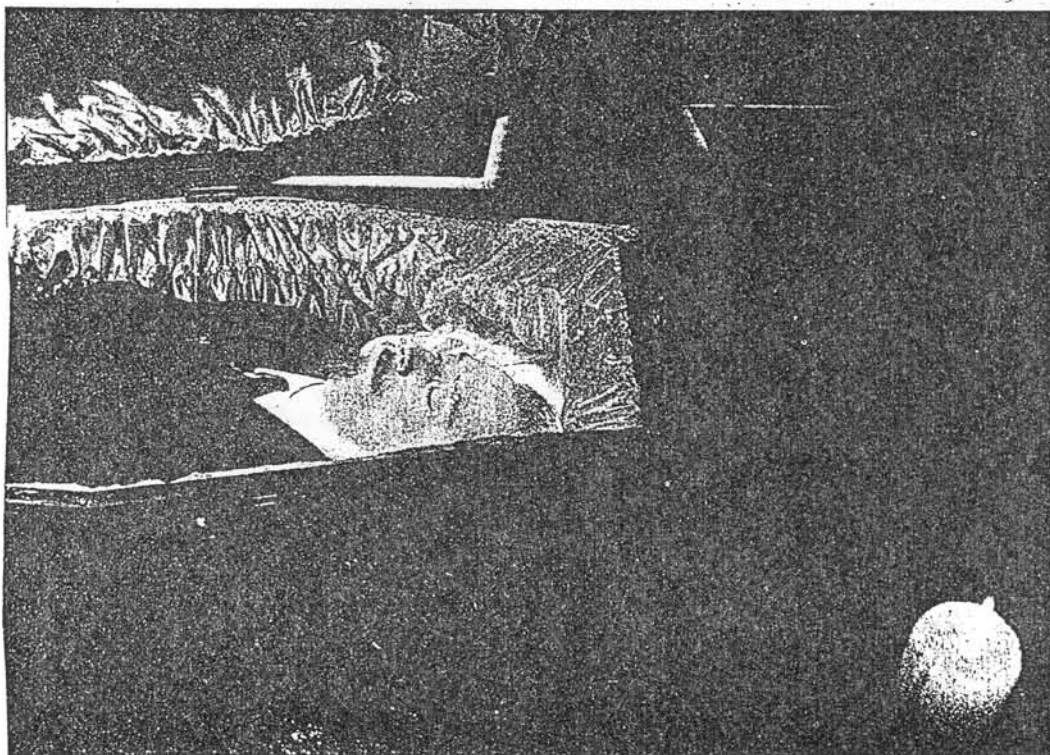

FOTO BETTERIJ WINKERS

PERSREACTIES

Verdringing van de communistische kater in 'Kabinet 1917'

Het gelijk van Ab Gietelink

*Dagblad Oplever
Tubantia
30-10-92*

„Almelo heeft dus niet alleen Herman Finkers voortgebracht.” De ironie klinkt luid en duidelijk door in de stem van Ab Gietelink. Want - oké - hij en Herman maken dan wel allebei theater, maar hun werkzaamheden verschillen onderling nogal. En het theater heeft Finkers iets meer roem gebracht dan Gietelink.

Hij doet het zichzelf aan, die vergelijking met Herman Finkers. En Gietelink voelt dan ook de behoefte om haar terstond weer onderuit te halen. „Eigenlijk is theater niet het juiste medium voor mij. Op schrift en in het debat kun je je veel preciezer uitdrukken. Nuance loont niet in het theater. Kijk maar naar Herman Finkers.”

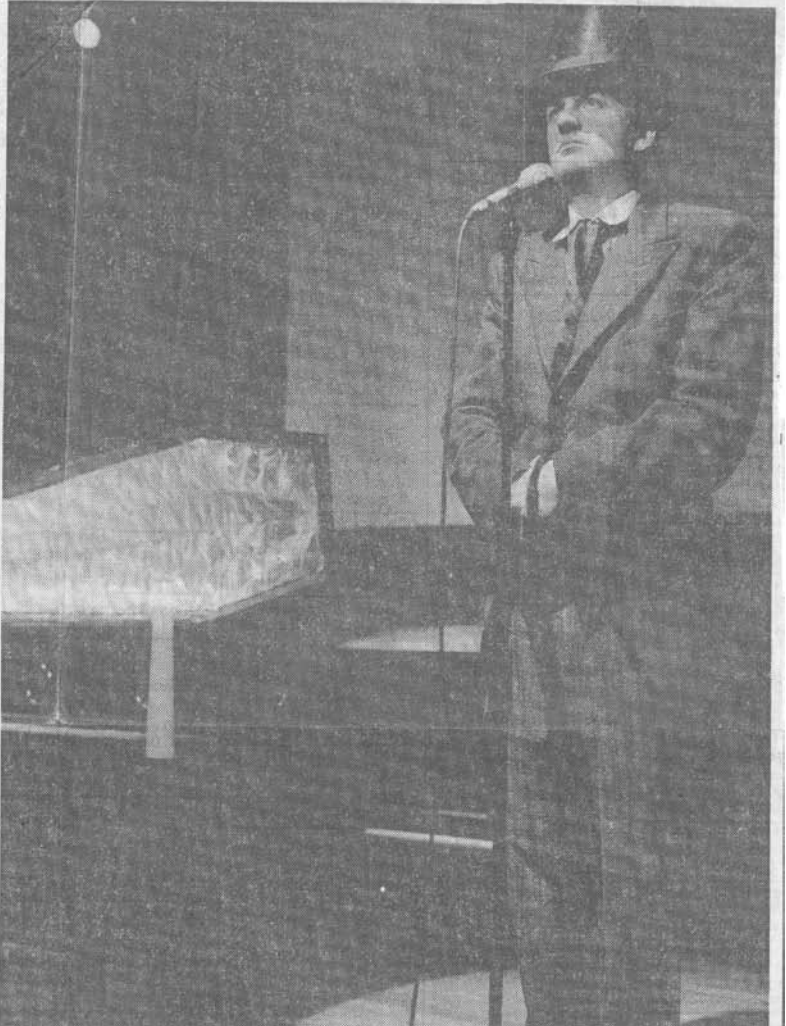
door Dirk Willem Rosie

AMSTERDAM - Morgenavond is Gietelink terug in Almelo. Samen met Hans Daalder houdt hij in Hof 88 een 'communistische uitvaartdienst'. In 'Kabinet 1917' wordt het lichaam van Vladimir Ilijtsj Oeljanov, bekend onder de naam Lenin, na een worsteling van vele jaren eindelijk rust gegund. In een begeleidend schrijven waarschuwt de door Gietelink opgerichte stichting Nomade voor het 'pro-communistische karakter van de bijeenkomst'. Het eerste slachtoffer van de opvoering is de Almeloze gemeentesecretaris Snijder, die het affiche van 'Kabinet 1917' van het gemeentelijke prikbord liet verwijderen.

Who the hell is eigenlijk Ab Gietelink? In 1978 behaalde hij het diploma aan het Almeloze Erasmuslyceum, waarna Ab de Amster-

Unie. Op 7 december gaat van de stichting Nomade de voorstelling 'Babylon, Saddam en wij' in première, het regelrechte resultaat van Gietelinks reis naar Irak.

De voorstelling van morgenavond was het gevolg van naspeuringen in Moskou en Leningrad vóór en na de val van Gorbatsjov. Gietelink voelt zich erg betrokken bij de ontwikkelingen in de voormalige Sovjet Unie. „Het socialisme is de belangrijkste ideologie van deze eeuw geweest. Vreemd genoeg is dat niet eens een persoonlijke opvatting. Mensen denken van mij altijd dat ik een hardcore-communist ben, terwijl ik van vrijzinnig-liberalen huize ben. Als relatieve buitenstaander erger ik mij aan mensen met een socialistische of communistische achtergrond die nu hun verleden overboord gooien. Er is sprake van massale verdringing, zoals dat ook ten tijde van de Golfoorlog het geval was. De verdringing van de

De vergissing van de eeuw

Kabinet 1917 van Ab Gietelink

Mijn geest waart nog rond. Zo mag ik lezen in NRC Handelsblad de dato 29 november 1991. Kester Freriks constateert geïrriteerd dat mijn geest *nog* rondwaart. Neem me niet kwalijk. Zo gaat dat nu eenmaal in de geschiedenis. Dus ook in het theater. Wat eens geweest is kan niet ongedaan gemaakt worden. Alles laat zijn sporen na. Ook ik.

Freriks bezocht de Dramaturgentage in Mülheim an der Ruhr. Daar werd zeer 'Duits', zeer 'grondig' gedebatteerd over de val van onze Muur. Duitse theatermakers zitten erover in dat ze die wending in de wereldgeschiedenis niet aan hebben zien komen. Een beetje kunstenaar is immers ook profeet. Heel terecht dus dat ze daarover inzitten.

Freriks doet daar evenwel erg badinerend over. Politiek en kunst hebben in zijn esthetica niets met elkaar te maken. Al heeft hij er begrip voor dat juist het theater sterker dan andere kunstvormen geëngageerd wil zijn. Het is per slot een actuele kunst, een kunstuiting die ophoudt te bestaan zodra het applaus de voorstelling uitwist. Ik lees dat theatermakers iets van martelaarschap uitstralen. "Dat heeft met de *marxistische* overtuiging te maken dat kunst het leven zou weerspiegelen." [cursivering van mij, BB]. Nooit geweten dat deze overtuiging typerend voor marxisten is. Ik meen toen ik de theatergeschiedenis bestudeerde iets dergelijks al eeuwen eerder tegengekomen te zijn.

Voor Freriks dus liever geen voorstellingen die iets te melden hebben over de maatschappij. "Het heeft ook iets hovaardigs van theater te eisen dat het een klankbord is van maatschappelijke ontwikkelingen. Het misverstand doet zich daarbij voor, zoals bleek op de Dramaturgentage, dat een voorstelling over een hedendaagse problematiek hieraan sowieso haar bestaansrecht ontleent. Toneel als een persoonlijke aangelegenheid, als het werk van een onafhankelijk kunstenaar die juist afstand wil bewaren tot zijn tijd, en daar een eigen visie op heeft, kwam niet aan de orde."

Rariteitenkabinet

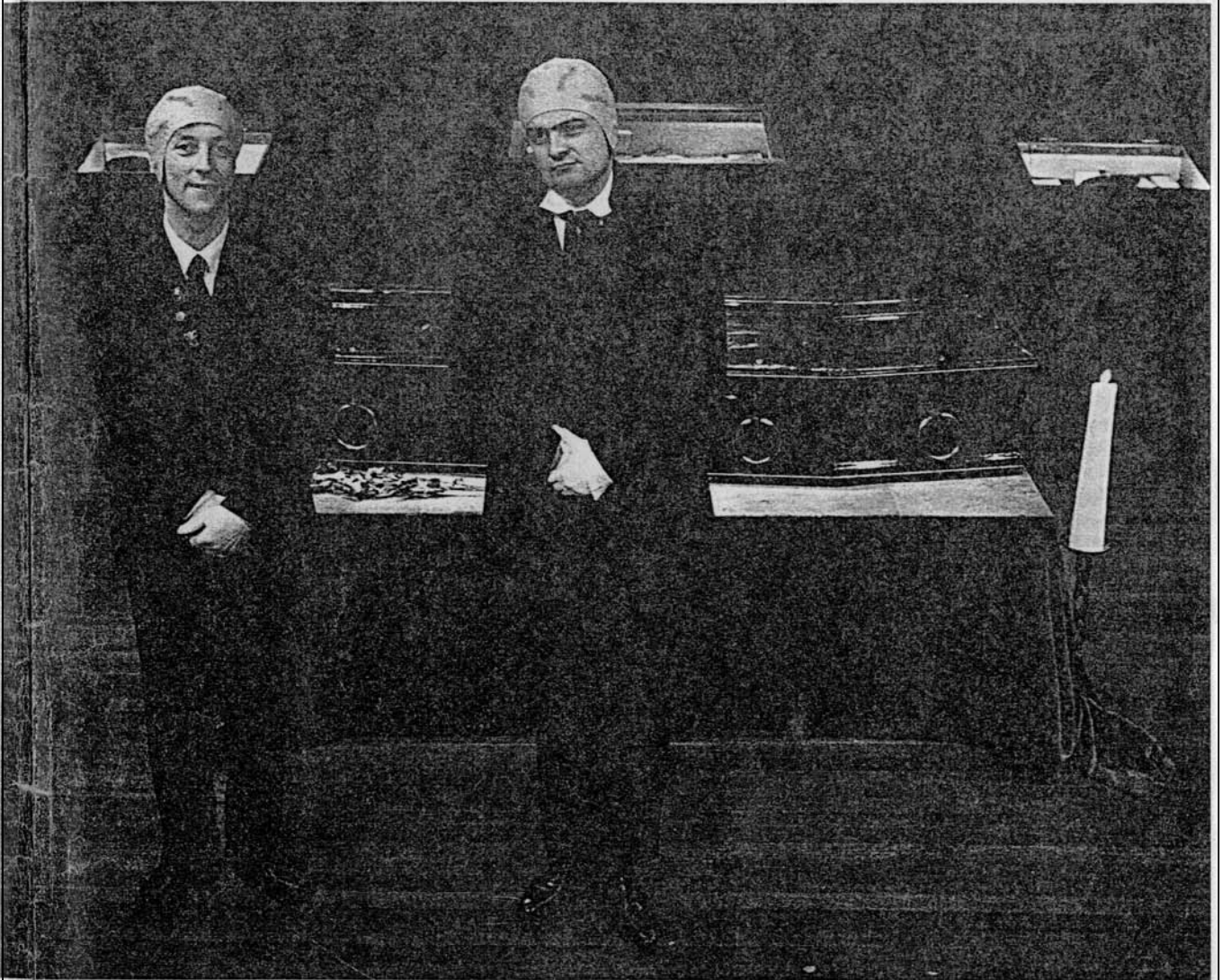
Daags nadat ik dit artikel lees, bezoek ik een 'voorstelling' die aangekondigd staat als Kabinet 1917. Ik zet dat 'voorstelling' tussen aanhalingstekens,

want hoewel het evenement plaatsvindt in een theaterzaal en er entree gevraagd wordt, gaat het om een uitvaardienst. Een verlate uitvaardienst van Vladimir Iljitsj Oeljanov, beter bekend onder de naam Lenin.

Onder regie van kameraad Ab Gietelink wordt het stoffelijk overschot van Lenin, rechtstreeks overgebracht uit diens inmiddels gesloten mausoleum te Moskou, de laatste eer bewezen. Ook *zijn* geest waart nog rond. Hij staat op uit zijn kist en geeft de aanwezigen toelichting op zijn Aprilstellingen. Dankzij een drietal verhelderende diaprojecties en een keur van tentoongestelde curiosa krijgen de nabestaanden de nodige bijles in de geschiedenis van onze Oktoberrevolutie. Voorts wordt door enkele sprekers, waaronder Gorki en Trotski, inzicht verschaft in de huidige stand van zaken, het ontluisterde communisme van *na* de Muur. Ik zei het al toen de straten en steden omgedoopt werden. Hoe fijn dat wij het communisme hebben; dan kunnen we in vijftig jaar alles weer afbreken. Marx: 'De wereldhistorische feiten doen zich als het ware tweemaal voor, de eerste keer als tragedie, de tweede keer als komedie.'

Kabinet 1917 laat zien hoe vele Nederlandse socialisten hun idealen van toen verloochenen. Hoe in verbijsterend tempo een Stuk Wereldgeschiedenis teniet wordt gedaan. En hoe Gietelink zelf en zijn tegenspeler Hans Daalder in wezen koketteren met de utopie-cultuur van hun grootouders. Nu is mij in de literatuur over mijn Leven en Werk herhaalde malen een dergelijk verwijt gemaakt. Ik zou in de McCarthy-processen een huichelachtige houding hebben aangenomen. Toegegeven, ik heb daar ontkend dat ik communist zou zijn. Maar ben je communist als je over het communisme schrijft? Ben je marxist als je de overtuiging hebt dat 'kunst het leven zou weerspiegelen'? En gezien de angst-aanjagende vormen die de kloppacht aannam was enig opportuniste toen wel op z'n plaats. Toen die *yanks* mij aanwreven dat ik van plan zou zijn het Empire State Building te stelen, leek het me de hoogste tijd daar weg te gaan.

Eén van de sprekers bij Lenins kist is Max Gelijk. Aanvankelijk weigert hij het authentieke Lenin-kathedraal te betreden. Hij is namelijk één van die jaren zestig-communisten die zijn idealen van toen herroept. Zo'n Groen-Linkserig Volkskrant-medewerker. De ongeloofwaardige journalist wordt de zaal uitgewerkt, maar keert al snel terug. Tijdens de vertoning van een diareeks over Majakovsky – begeleid door de stem van de meester zelf – staat Gelijk bruut op de buitendeur te bon-

Kabinet 1917 foto: Hans Boerrigter

ken. Hij komt binnen met een bebloede doek over zijn ogen, in zijn hand een hamer en een sikkkel. Met toespelingen op verzen uit de Oedipus betuigt hij zijn ongelijk. Hij was ziende blind.

Gott im Himmel! Nu las ik toch in dat artikel van Freriks over de Oedipus van Ciulli, die in Mülheim gespeeld werd tijdens die ergerniswekkende Dramaturgentage. Daarin koppelde het Theater an der Ruhr de bekende mythe aan het feit dat het Duitse theater de *Wende* niet voorzien heeft. Maar Oedipus *kon* zijn lot ook onmogelijk voorzien, zo-

als Sophocles in dat andere stuk, Oedipus te Kolonos, blootlegt. Terwijl de journalist van Gietelink wel degelijk medeplichtig is aan de vadermoord.

Eerder maakte Gietelink een voorstelling getiteld *Paradise/Paradox*, waarin hij de schepping van het menselijk paradijs en vervolgens de val daarvan laat zien. Nou ja, 'val' – hij betoogde juist dat de media het communisme doelbewust afgebroken hebben. "De media hebben de wereld veranderd, het komt er nu op aan haar anders te inter-

preteren", citeert hij in het begeleidend schrijven bij *Kabinet 1917*. En in *Hollandse horizonten* schreef hij aan de hand van de utopische fantasieën rond het eiland Pampus over de verraderlijkheid van het *utopisch verlangen*. "Het Pampusverlangen ontleent waarschijnlijk haar grootste energie aan de metafoor van het eenzame eiland, die zich hardnekkig handhaaft als een Robinsonade in de cultuur. Men zou het kunnen zien als een substituuat van het paradijsverlangen, met dit verschil dat het niet gaat over de lieflijke veiligheid van de

Recensie Kabinet 1917, Toneel Theatraal

Kabinet waarin de dode Lenin tot leven komt en wel of niet sterft

ALMELO (Hof 88)- „U kunt nu applaudiseren” zegt uitvaartleider Ab Gietelink met doodbiddersstem en dito gezicht tegen het publiek aan het slot van de uitvaartdienst van Lenin, de voorganger, revolutionair en kameraad. Deze rijst drie maal op uit zijn fraai en zacht gecapitioneerde doods-kist en laat met een vriendelijk ogend gezicht het applaus over zich heen komen. De toeschouwers mogen rond de baar komen staan en een verdroogde rode roos neerleggen bij het lijk. De doodsbidder zegt een gedicht van Karl Marx waarin „het spook van het communisme door Europa waart”.

Met absurdisme rond begrafenissen en herdenking zijn geest en strekking van 'Kabinet 1917' aangegeven en met realisme, en met wreedheid als kenschetsing van wat het voormalig oostblok was, er nu aan de gang is en wat komen zal.

De voorstelling begint met het verzoek de uitvaartleider te vol-

gen, het tekenen door het publiek van een echt condoleanceregister, het nuttigen van een kopje Samowar-thee aan de voeten van de keurig opgebaarde Lenin, en een blik te werpen op de 'dode' in zijn kist.

In een groot aantal dubbelrollen voeren uitvaartleider Hans Daalder en Frank Oorthuys het woord, als zijnde Gorki, Trotski, Kramski, Bert van der Sluis en vele anderen. Ieder 'In Memoriam' is schijnheilig of dubbelhartig, kiferig of rebels, al naar de politieke constellatie van waaruit naar Lenin en het systeem van 'de Partij' wordt gekeken. Hoe tegenstrijdig onderling en vol zucht naar macht (of wraak) ook, alle sprekers hebben in hun dictie hetzelfde absurde gelijk. Het systeem wordt aanbeden, aangevallen, verdedigd, gaat in schijn ten onder en leeft onder andere namen voort. Denken aan Lenin, diens communistische partij en zijn Sovjet Unie betekent vervreemding van de tijd. Het geheugen mag niet meer werken,

*Tweede congres
2-11-192*

wat toen was is nu leugen. Neph lichaam van Lenin verwijst naar diens NEP (Nieuwe Economische Politiek). Inhoudsloze woordstromen, onverstaanbare neptaal komen met demagogisch talent uit de talloze monden van slechts drie spelers. Vermakelijk, huiveringwekkend, barre werkelijkheid verwoordend of verloochenend, het komt er allemaal verpletterend uit.

Geest

Terugdenken laat voelen dat de geest van het sovjet communisme is gebleven, de SU is in schijn overleden, onderdrukking van de onafhankelijke geest gaat door. Wie anti is, is een blinde zoon van Lenin en daarmee diens verrader. Kille distantie, ironie, ijsig cynisme, meedogenloos elkander onderuit halen, ideologische schijnbewegingen, het zit allemaal in dit (rariteiten) Kabinet 1917 en het wordt met inleving en volledige onechtheid overgebracht. Nie-

De toeschouwers mogen rond de baar komen staan en een verdroogde rode roos neerleggen bij het lijk.

FOTO: GE

mand gelooft dan ook het met overtuiging gezegde: „Wreedheid te begrijpen omdat omstandighe-

den daartoe noodzaakten; alles zal beter worden”. Een doordenkertje is dit hoogst originele stuk, een

gouden greep van treffelijk in scène getrokken en heerlijk gespeeld.

De nieuwe communist staat reeds met milde glimlach achter ons

THEATER

Kabinet 1917 van Ab Gietelink. Door Hans Daalder en Ab Gietelink. In Frascati Amsterdam t/m 30 november.

Leningrad heet weer St. Petersburg en overal worden standbeelden van communistische helden omver getrokken. Het communisme lijkt op de valreep de zwarte piet van de eeuw te krijgen. Was er dan niets goed aan dat waar Lenin voor stond? Hebben wij ons volledig in laten pakken door de media die meer dan zeventig jaar eenzijdig en gekleurd over het communisme hebben bericht? Het gelijk van rechts, is dat wel een gelijk?

Na de euforie over het neerhalen van de Muur worden deze vragen weer gesteld. In politieke fora, maar ook in het theater. Eindelijk weer eens in het theater, waar politieke vragen sinds de jaren zeventig niet meer aan de orde lijken. De Amsterdamse theatermaker Ab Gietelink worstelt met de teloorgang van het communisme en heeft daar samen met acteur Hans Daalder een voorstelling over gemaakt. *Kabinet 1917* noemde hij zijn eerbetoon aan Vladimir Iljitsj Oeljanov, ook wel Lenin genaamd.

Een voorstelling is het niet, meer een manifestatie. Een rouwdienst voor Lenin, met terugwerkende kracht opgevoerd in een klein theatertje waar kaarsen branden en waar het schaars verlicht is. Het publiek tekent bij binnenkomst het condoléance-register en legt een roos op de kist waarin Lenin ligt, en waar hij vanavond eventjes uit mag. Om te luisteren naar toespraken van Gorki, Trotski, een Italiaanse visser die ooit oog in oog met hem stond en naar een werknemer van de ADM die tot voor kort een portret van Lenin op zijn schoorsteen had staan.

Al die personages worden door Gietelink en Daalder zelf gespeeld: petje-op-petje-af, snor-op-snor-af. De teksten zijn voorspelbaar, de typetjes niet leuk. Uitgesproken saai, totdat Max Gelijk aan het woord komt, politiek commentator van een landelijk ochtendblad. De geborenheid van die man brengt Gietelink tot de woede-uitbarsting die de voorstelling hard nodig heeft. Want dan pas weten we waar hij voor staat. Struikelend over zijn woorden, maar met grote kracht gaat het dan over de laffe houding van het westen en over Van den Broek die hielekkend aan de voeten van Amerika ligt.

Daarna wordt *Kabinet 1917* 'echt theater, met de blinde zoon van Lenin die als een Oidipous zijn vader heeft vermoord, met een amusante presentatie van Russische produkten en kindertekeningen over Lenin. Gietelink en Daalder ontpoppen zich in die scènes tot een sterk duo, dat met lichte toon ernstige zaken bespreekt. Dat loopt door tot aan het slot als Lenin weer in zijn kist kruipt, die dan definitief gesloten wordt. Het communisme is dood, maar volgens Gietelink wordt het weer tijd communist te worden. „Hier aan de kist van Oeljanov moet er ruimte zijn voor een nieuw reflexief bewustzijn. In de opstand van de willende mens zal het cynisme als een roestig harnas van zijn lichaam vallen. . . Een memorie aan de nieuwe mens, die in de blik van het cynisme verder weg lijkt dan ooit, maar ons al lang van achteren heeft genaderd en onverhoeds met milde glimlach bezit neemt van ons oude en afgeleefde lichaam.”

Dan volgt weemoedige Russische rouwmuziek en valt *Kabinet 1917* op zijn plaats. Het Russische volkslied zingen met begeleiding van een speelgoedgitaartje, dat is het eigenlijk.

HEIN JANSSEN

Alles is politiek, maar politiek is niet alles

En wéér was Marinus Snijder deze week het middelpunt van een relletje. De gemeentesecretaris, herhaaldelijk bewijzend de man te zijn die het stadhuis regeert, verbood maandag hoogstpersoonlijk het ophangen van een poster van een theateervoorstelling over Lenin in het theater van Hof 88. 'Te politiek', oordeelde Snijder die kennelijk de hele Internationale op zich af zag komen en beelden van samenzweringen en coup pogingen bevroedde.

Voor het maandag opgevoerde toneelstukje, volgens een scenario waarop alleen het Almeloze stadhuis het patent lijkt te hebben, waren slechts Snijder, enkele theatermedewerkers en een poster nodig. Het affiche van 'Kabinet 1917' van Ab Gietelink (inderdaad, zoon van de pas afgezwaaide en met de gemeente vereenzelvigde topambtenaar) is opgemaakt als rouwadvertentie en kondigt aan dat zaterdag het lichaam van Vladimir Iljitsj Oeljanov - wij noemen hem Lenin - 'opgebaard' zal liggen.

'Na decennia van moeizame worsteling willen wij zijn lichaam een laatste rust-

plaats gunnen', meldt 'het reizende mausoleum van Oeljanov'. Kennelijk niet eigen met culturele uitingen moet Snijder zich kapot zijn geschrokken van begrippen als 'een opgericht steunfonds om zijn werk te stimuleren, te verspreiden en zijn inspirerende idee levend te houden'. Hij verbood publicatie dan ook terstond.

Hem moet de in werkelijk koeieletters genoteerde plaats van handeling ('THEATER HOF 88') zijn ontgaan. Zijn optreden werd Snijder dan ook niet in dank afgenomen. Volgens wethouder Pieter Grondel van cultuur was het probleem al opgelost voordat hij zich ermee kon bemoeien. Opmerkelijk was echter wel dat direct nadat de redactie de toen nog van de affaire geen weet hebbende Grondel had benaderd, de poster ineens wel op het 'zeer openbare publicatiebord' in het stadhuis kon hangen.

Hoe het ook zij, Snijder haalde dus voor deze keer bakzeil. Duidelijk werd in elk geval maar weer eens dat alles politiek is, maar politiek niet alles. 'Proletariërs aller landen, gaat uw eigen weg', stelt het affiche dan ook.